

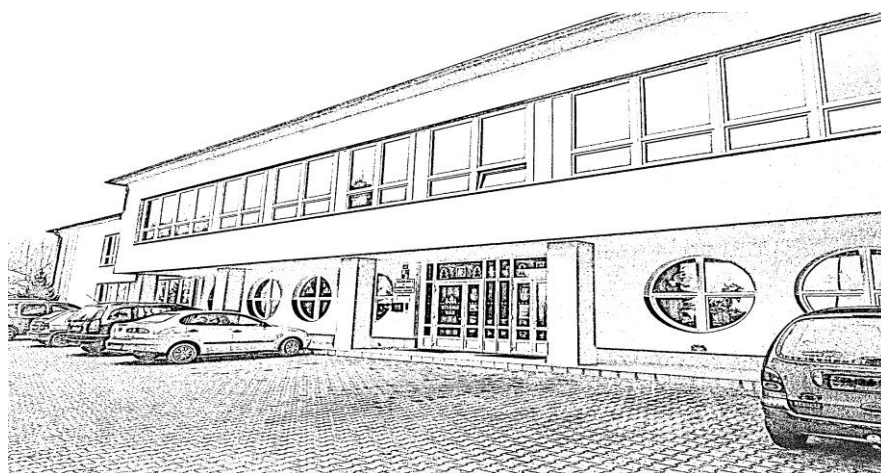
ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA VELKÁ LOSENICE,

PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

Velká Losenice 248

59211

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLNÍ ROK 2023/2024

Zpracovala: školní metodička prevence Mgr. Ilona Sitařová

Schválila: ředitelka školy Mgr. Marie Dobrovolná

Září 2023

Náplň minimálního preventivního programu

Minimální preventivní program (MPP) na školní rok 2023/2024 je zaměřen především na otevřenost školy rodičovské veřejnosti – škola je zapojena do projektu Rodiče vítáni.

Klademe důraz na spolupráci pedagogů i nepedagogických pracovníků a zákonných zástupců.

MPP je zpracován tak, aby co nejefektivněji eliminoval rizikové chování žáků naší školy.

Žáci jsou vedeni k osvojování zodpovědnosti, samostatnosti a pozitivního sociálního chování.

MPP je průběžně a na konci školního roku vyhodnocován. Podléhá kontrole České školní inspekce. Závěrečné vyhodnocení MPP slouží jako podklad pro výroční zprávu o činnosti školy.

Základní údaje o škole:

Název a adresa školy: Základní škola a Mateřská škola Velká Losenice,
příspěvková organizace
Velká Losenice 248
59211
skola@losenice.cz

Ředitelka: Mgr. Marie Dobrovolná

Telefon: 564565930

E-mail: dobrovolna@skola.losenice.cz

Metodik prevence: Mgr. Ilona Sitařová

Telefon: 564565965

E- mail: sitarova@skola.losenice.cz

Výchovný poradce, kariérový poradce, vedoucí Školního poradenského pracoviště:

Mgr. Iva Janáčková

564565952

janackova@skola.losenice.cz

Speciální pedagog: Mgr. Kateřina Králíčková

564565964

kralickova@skola.losenice.cz

Charakteristika školy

Základní škola a Mateřská škola Velká Losenice je plně organizovaná škola s 1. - 9. ročníkem, mateřskou školou, která má svá oddělení v samostatné budově mimo školu, oddělením školní družiny, školního klubu a školní jídelnou.

Škola je od prvního ročníku spádovou školou pro žáky z Pořežína, Nových Dvorů a Malé Losenice, od šestého ročníku i pro žáky z Vepřové, kteří do páté třídy navštěvují tamní malotřídní školu. Školu navštěvují od šesté třídy také děti z malotřídní ZŠ a MŠ v Sázavě.

Areál školy se nachází v klidné části, téměř na konci obce směrem na Malou Losenici a Přibyslav, s možností vycházek a pobytu v přírodě. To umožňuje pedagogům realizovat za příznivých podmínek část výuky v terénu a využít tak přírodní prostředí Vysočiny k naplňování školního vzdělávacího programu praktickou formou - školní projekty.

V současnosti mají žáci možnost využívat kmenové třídy, učebnu fyziky a chemie, cvičnou kuchyňku, školní dílnu, učebny pro výuku jazyků a ICT a učebnu výtvarné výchovy. Uvnitř areálu školy je také venkovní atrium a vlastní tělocvična. Školní zahrada se zahradním domkem a herními prvky je využívána zejména dětmi z mateřské školy a v odpoledních hodinách i dětmi ze školní družiny. Fotbalové hřiště přilehlé k areálu školy je současně využíváno místní tělovýchovnou jednotou.

Pedagogický sbor školy je poměrně stabilní. Vyučující jsou pro svoji práci kvalifikovaní a mají vnitřní motivaci. Jsou ochotni spolupracovat na mnoha školních projektech, vzdělávat se a organizovat pro žáky i mimoškolní činnost. Vzhledem k velikosti sboru každý učitel zároveň zastává i další funkce a úkoly nezbytné pro fungování školy.

Na škole působí jak třídní učitelé, tak učitelé bez třídnictví, výchovný poradce, metodik prevence, speciální pedagog, koordinátor informačních a komunikačních technologií, vychovatelka školní družiny, asistentky pedagoga u integrovaných dětí, učitelé MŠ, zástupce ředitele a ředitelka školy. Provoz školní jídelny zajišťují čtyři kuchařky včetně vedoucí školní jídelny a úklid na ZŠ a MŠ čtyři uklízečky. Provozně technické záležitosti zajišťuje v součinnosti s ředitelkou školy školník a ekonomický úsek mají ve své kompetenci jmenovaná ekonomka školy a administrativní pracovnice.

Oblast, kterou se snažíme významně rozvíjet, je osobnostní a sociální výchova. Posilovat a rozvíjet dobré klima ve třídách i na škole nám pomáhají také programy neziskových organizací. Oblast výchovy považujeme za velmi důležitou, protože jsme přesvědčení, že právě od ní se odvíjí kvalita vzdělání.

Profilace školy rozhodně neznamená zaměření se pouze na dvě jmenované oblasti. Pozornost věnujeme také výuce jazyků, čtenářské, matematické nebo finanční gramotnosti i výchovám.

Na škole pracuje uskupení rodičů pod názvem Klub přátel školy.

Řízení a realizace preventivních aktivit

Školní metodička prevence zodpovídá za tvorbu a průběžnou kontrolu a aktualizaci MPP. Spolupracuje s vyučujícími, ředitelkou školy, výchovnou poradkyní a speciálním pedagogem (v rámci Školního poradenského pracoviště). Provádí vyhodnocení MPP vždy na konci školního roku, podílí se na řešení dílčích problémů a zaměřuje se na naplňování MPP ve škole.

MPP a jeho realizace vychází z níže uvedených dokumentů:

- Školní řád s dodatky
- Úmluva o právech dítěte (Sbírka zákonů č. 104/1991)
- Školský zákon č. 561/2004 novela školského zákona a některých dalších zákonů vyhlášené pod č. 82/2015 Sb.
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení (Čj.:21 149/2016)
- Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (Čj.:14 423/99-22)
- Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízení, ve znění pozdějších předpisů
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (Čj.:10 194/2002-14)
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT (Čj.:37 014/2005-25)
- Národní strategie protidrogové politiky na období 2010-2018

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027
- Strategie prevence kriminality na léta 2016 – 2020
- Krajská strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 - 2018
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem (IVP) v rámci řešení rizikového chování žáků čj. MŠMT – 43301/2013 platnost /12/2013/
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve škole a školských zařízeních MŠMT ČR č.j.: 21 291/2010-28 od 1. 11. 2010 (přílohy upravované a revidované)
2015 – doplněné o další rizikové chování – 7 příloh

Analýza situace ve škole

Na začátku školního roku metodička prevence aktualizuje náplň MPP. Zhodnocuje aktuální situaci školy, zaměřuje se na potřeby spojené s prevencí. Zajišťuje programy primární prevence Centra prevence Oblastní charity Žďár nad Sázavou pro žáky prvního i druhého stupně, a to s ohledem na konání a efektivitu těchto programů z minulého školního roku.

Personální zajištění pro realizaci MPP

Ředitelka školy – zodpovídá za podmínky k realizaci MPP

Ve škole působí *Školní poradenské pracoviště* ve složení metodik prevence, výchovný poradce, speciální pedagog.

Školní metodička prevence

Metodické a koordinační činnosti

1) Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.

2) Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.

- 3) Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
- 4) Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
- 5) Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.
- 6) Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.
- 7) Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence rizikového chování.
- 8) Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
- 9) Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
- 10) Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

- 1) Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
- 2) Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- 3) Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poskytovatelé sociálních služeb, zdravotnická zařízení, Policie České republiky, orgány sociálně-právní ochrany dětí, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

4) Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.

5) Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.

Poradenské činnosti

1) Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).

2) Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.

3) Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Výchovná poradkyně – zaměřuje se na výchovné a výukové problémy žáků školy,
spolupracuje se školní metodičkou prevence

Pedagogové školy – spolupracují se školní metodičkou prevence, sledují klima tříd, zařazují preventivní témata do výuky v rámci jednotlivých předmětů, podílí se na přípravě preventivních akcí a pořadů, pracují s žáky v rámci třídnických hodin atd.

Ostatní zaměstnanci školy - podílí se na preventivní činnosti v rámci své práce škole,
podporují práci pedagogů

Materiální a technické zdroje pro realizaci MPP

- konzultační hodiny metodičky prevence
- sekce školního poradenského pracoviště - metodička prevence - na webových stránkách školy (aktuální informace, MPP, zprávy o konaných akcích apod.)
- zařazení pasáží k rizikovému chování dětí a mládeže a následná opatření za porušení stanovených pravidel ve školním řádu

- schránka důvěry – umístěná v přízemí budovy školy + v rámci webových stránek školy
- preventivní programy Centra prevence Oblastní charity Žďár nad Sázavou a případně dalších organizací nabízejících aktuálně efektivní programy pro školu (programy organizace Popálky)
- vypracovaný postup při řešení krizových situací
- spolupráce metodičky prevence s výchovnou poradkyní, speciálním pedagogem a ředitelkou školy

Oblasti rizikového chování žáků

Chceme, aby prevence měla smysl a chápeme ji v širokém měřítku. Patří k ní tedy vše, co podporuje zdravý rozvoj osobnosti, každá přiměřená snaha přiblížit se ideálu integrovaného, vnitřně svobodného a přitom odpovědného člověka. Naším úkolem je spolupracovat při školních i mimoškolních činnostech, vytvářet ve škole ovzduší důvěry, tolerance a vzájemného respektu. (Motto školního vzdělávacího programu – Škola poznání a důvěry.)

Prevence rizikového chování je zaměřena zejména na tyto oblasti:

- záškoláctví
- návykové látky - drogy
- alkohol a děti školního věku
- tabák
- školní šikanování
- kyberšikana
- agrese
- domácí násilí
- rizikové chování v dopravě
- poruchy příjmu potravy
- antisemitismus, rasismus, xenofobie a extremismus
- rizikové chování v dopravě
- poruchy příjmu potravy
- syndrom týraného dítěte CAN
- homofobie
- vandalismus
- krádeže

- krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí
- netolismus
- sebepoškozování
- nová náboženská hnutí
- rizikové sexuální chování
- příslušnost k subkulturám
- hazardní hráčství
- pravidla prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních

Cíle MPP

1. Cíle dlouhodobé

Vedení žáků ke zdravému životnímu stylu (napomáhat jim, aby žili zdravě, uvědomili si svou vlastní zodpovědnost vůči svému zdraví – duševní hygiena, zdravá strava, pohyb atd.)

Zvyšování odolnosti žáků vůči negativnímu působení nabízených drog

Vedení žáků k dodržování pravidel chování a jednání

Podpora občanské a právní odpovědnosti za jednání

Vedení žáků k asertivnímu chování

Vytváření pozitivního klimatu ve třídních kolektivech

Směřování žáků k postojům proti intoleranci, rasismu a xenofobii

Podporování u žáků „zdravého“ užívání informačních technologií

2. Cíle střednědobé

Vzdělávání pedagogů v oblasti rizikového chování

Aktuální doplňování a rozšiřování krizového plánu školy a školního řádu v oblasti rizikového chování

Spolupráce školy s rodičovskou veřejností

3. Cíle krátkodobé

Naplňování MPP

Provádění interního šetření mezi žáky

Sledování a vyhodnocování rizikové chování žáků

Spolupráce s rodičovskou veřejností

Spolupráce s pedagogy, zvláště se začínajícími učiteli v oblasti prevence rizikového chování

Zajištění informovanosti o činnosti práce školní metodičky prevence

Rozpracování MPP pro 1. a 2. stupeň školy

(specifická prevence)

Témata rizikového chování a prevence jsou tematicky začleněna v rámci ŠVP do výuky předmětů - přírodověda, prvouka, český jazyk na 1. stupni ZŠ, na 2. stupni ZŠ do výuky předmětů – výchova ke zdraví, příprava pokrmů, občanská výchova, zeměpis, přírodopis, fyzika, chemie. Jsou uvedena v tematických plánech na školní rok v rámci jednotlivých předmětů. Vzhledem k zapojení školy do dalších projektů se nabízí řada dalších možností s ohledem na obsah, náplň a efektivitu daného projektu. Tyto budou následně aktualizovány vyučujícími a v MPP.

Prevence však přirozeně prolíná celým výukovým a výchovným procesem ve škole.

Preventivní programy - 1. pololetí:

1. třída – Před školou sejdeme se za školou (Táhneme za jeden provaz)
2. třída – Neboj se
3. třída – Kolik co stojí
4. třída – Vandal je barbar
5. třída – Já a třída
6. A, 6. B – adaptační program (Sklené u Fryšavy) - Startujeme
7. A, 7. B – Třída a její svět
8. A, 8. B – Můj život, můj svět
9. A, 9. B – Karta na sebe

Preventivní programy – 2. pololetí:

1. třída – Pravidla nejsou strašidla
2. třída – Nenič své chytré tělo
3. třída – V čem jsme stejní, v čem jsme jiní
4. třída – Moře emocí
5. třída – Nechci, díky
6. A, 6. B – Online svět a já
7. A, 7. B – Dvě strany mince
8. A, 8. B – Láska je láska
9. A, 9. B – Končím a začínám

Program organizace SANANIM – Alkohol u žáků ZŠ (7. – 8. třída) – dle aktuální nabídky

Tradiční plánované akce školy na školní rok 2023/2024 (nespecifická prevence)

- *beseda* se starostou obce – 6. třída, v rámci občanské výchovy (téma Naše obec) /přibližně listopad 2023/
- *Mikulášská nadílka* – pro I. a II. stupeň, zajistí deváté třídy pod vedením tř. učitelů /prosinec 2023/
- *vánoční jarmark* – všichni vyučující, žáci jednotlivých ročníků /prosinec 2023/
- *vánoční besídka* – soutěže pro I. stupeň organizované devátými třídami pod vedením tř. učitelů /prosinec 2023/
- *projektový den – Den Země* – I. a II. stupeň školy – duben 2024, škola ve spolupráci s obcí Velká Losenice /termín dle povětrnostních podmínek/
- *Den dětí* – I. a II. stupeň školy – /začátek měsíce června 2024/
- *projektový den – Den vody* – I. a II. stupeň školy /konec června 2024/ termín dle povětrnostních podmínek/
- v průběhu školního roku navštíví třídy I. a II. stupně divadelní představení z aktuálních nabídek
- děvčata z tanečního kroužku se zúčastní *tanečních soutěží*, jejichž termíny budou aktuálně vyhlášovány

- v prvním pololetí uskuteční třídy I. stupně *vycházky do přírody*, jejichž termíny závisí na povětrnostních podmínkách
- vybraní žáci a žákyně školy budou zajišťovat kulturní vystoupení na akcích obce
- Kateřinské setkání, vítání dětí, setkávání v adventním čase apod.
- v rámci nabídky a probíraného učiva navštíví třídy *výstavy* v Regionálním muzeu ve Žďáře nad Sázavou (velikonoční, vánoční výstavy)
- celoroční *reprezentace* vybraných žáků školy na okrskových či okresních *sportovních soutěžích* – přespolní běh, stolní tenis, vybíjená, minifotbal, fotbal, šplh ... (vyučující tělesné výchovy)
- účast vybraných žáků ve školních kolech a následně vyšších kolech *vědomostních soutěží*
- v průběhu školního roku se uskuteční *exkurze* v rámci některých předmětů a na konci školního roku také školní výlety
- plánované akce jsou uvedeny na webových stránkách školy a radiče jsou včas informování prostřednictvím Edu-Page či webu školy. Vzhledem k tomu, že se nabídka může ze strany některých organizací či institucí objevit během prvního či druhého pololetí neplánovaně, využijí vyučující takové možnosti s tím, že v programu nejsou tyto akce přímo zmíněny.
- *podpora polytechnické výchovy /v průběhu školního roku/*

(podrobný předběžný roční plán – viz nástěnka ve sborovně školy a web školy)

Kroužky

Pěvecký kroužek – Mgr. Marie Lacinová, Mgr. Kateřina Králíčková,

Hudebna - pondělí od 7:00, pro 1.– 9. ročník

Hra na kytaru – Mgr. Marcela Pospíšilová

začátečníci – středa od 13:00 hodin

pokročilí – pátek od 6:45 hodin

Keramika – Hana Hošková, každá lichá středa od 12:30 do 15:30, 3.–6. ročník

Čtenářský kroužek – Mgr. Marie Lacinová, pondělí, od 13:00 do 14:30, pro 1. st., ŠK

Volejbal – Ing. Petr Pelikán, úterý od 6:30 hodin, pro 6. – 9. ročník, tělocvična

Kroužek šití – Jaroslava Dočekalová, každý sudý týden ve čtvrtek, od 12:30 do 15:00 hodin,
ve cvičné kuchyňce

Robohraní – p. Milan Lempera, pro žáky 3.– 6. třídy

Street dance – p. Sandra Kirchnerová, p. Jan Revay, pondělí, od 15:00 do 16:00

Míčové hry – p. Lucie Chromá, čtvrtek od 14:35 hodin, tělocvična

Kurzy Cambridge English – Mgr. Ilona Sitařová, Mgr. Pavla Synková

Konverzační kurz německého jazyka – Mgr. Ilona Sitařová

Zapojení žáků a školy do projektů:

Den Země

Den vody

Tvořivá škola

Rodiče vítáni

Škola podporující zdraví – zdravá škola

Školní mléko

Ovoce do škol

Celé Česko čte dětem

Škola bez hranic

Inovace na dosah

Partnerská škola Fraus

Formy a metody práce se žáky:

besedy

exkurze

přednášky

projektová výuka
divadelní a filmová představení
účast na charitativních akcích
kurzy
žákovský parlament
hry a další aktivity ve skupinách

Spolupráce s odborníky a organizacemi

Mgr. Renata Jará

psycholog, metodik prevence

PPP a SPC Vysočina

Pracoviště: Žďár nad Sázavou

Veselská 35/43, 591 01 Žďár nad Sázavou

tel.: 566 622 387, mob.: 604 971 423, 736 607 671

jara@pppaspcvysocina.cz

Zdravotnická záchranná služba Kraje Vysočina

Kontakt: 567 564 245

Policie ČR

Územní odbor Žďár nad Sázavou

Kontakt: 974 282 111

Pediatr

MUDr. J. Mokříš

Kontakt: 561 110 051

Městský úřad Žďár nad Sázavou

OSPOD - Mgr. Petra Stohanzlová

Kontakt: tel: 566 688 326

Spolupráce pedagogů na plnění MPP

- Vytváření příznivého sociálního klimatu
- Důslednost a jednotnost při dbání na dodržování školního řádu
- Sledování školní docházky
- Podpora dodržování pravidel slušného chování
- Obracet se na pomoc metodičky prevence v případě potřebné konzultace
- Jednotnost v řešení rizikového chování žáků
- Rozvoj spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků

Pedagogové školy jsou informováni o realizaci MPP v průběhu celého školního roku a případně na pravidelných poradách. Problematické situace a takové, které vyžadují okamžité řešení, jsou bezprodleně řešeny v rámci Školního poradenského pracoviště.

Spolupráce školy s rodiči žáků

Zákonní zástupci žáků jsou s MPP seznamováni na třídních schůzkách na začátku školního roku – odkaz ve Školním řádu. Jeho celé znění je k nahlédnutí také na webových stránkách školy (sekce „dokumenty školy“ a „školní poradenské pracoviště – metodik prevence“). Na webových stránkách metodika prevence jsou aktuálně doplňovány některé důležité informace, které je třeba sdělit rodičovské veřejnosti – konzultační hodiny, připravované akce pro rodičovskou i širokou veřejnost, témata a data konání preventivních programů pro žáky apod. V prvním i druhém pololetí mají rodiče možnost navštěvovat přednášky s následnými besedami – tzv. *kulaté stoly* - s odborníky k tématům prevence (témata – Šikana + kyberšikana, Školní zralost, Hranice ve výchově, Nástrahy internetu, Výchovné problémy dětí apod.).

Krizový plán školy

Krizový plán školy zahrnuje postupy a možná řešení při výskytu projevů rizikového chování. Krizový plán je sestaven ŠMP ve spolupráci s dalšími členy Školního poradenského pracoviště na základě fungující praxe školy a platné legislativy, konzultován a schválen ředitelem školy. Cílem krizového plánu je eliminovat či minimalizovat škody v případě, kdy k projevům rizikového chování ve školním prostředí dojde. Je pomocným manuálem pro všechny pedagogy i nepedagogické pracovníky a zároveň je k dispozici rodičům, kteří tak mají možnost seznámit se s vnitřními postupy školy a sledovat je.

Pokud se jakýkoli pedagogický pracovník, zaměstnanec školy či zákonný zástupce dozví (osobně, nebo je informován jiným zdrojem) o výskytu rizikového chování u žáků naší školy, v žádném případě nepodceňuje možné hrozící riziko a postupuje dle příslušné situace takto:

- danou situaci vypořádají nebo zachytí pedagogický pracovník, zaměstnanec školy, žáci nebo jejich zákonní zástupci, neprodleně informují TU, ten pak postupuje dále. Pokud ji vypořádá sám TU, postupuje dále.

- TU zváží závažnost situace, pokud se sám necítí erudován na řešení daného problému, předá jej k řešení školnímu poradenskému pracovišti. S jeho pomocí se pak přirozeně podílí na vyšetřování.

- TU definuje rozsah a typ rizikového chování a postupuje dále ve spolupráci alespoň jednoho zástupce poradenského týmu školy. Vždy provádí zápis z vyšetřování, který musí být podepsán všemi zúčastněnými. Zápis je ukládán zpravidla u TU a ŠMP.

- o udělení výchovných opatření v případě výskytu projevů rizikového chování je jednáno na pedagogické radě a řešeno v souladu se školním řádem.

Při výskytu rizikových forem chování dětí a mládeže postupujeme v souladu s dokumenty platné legislativy.

1. Šikanování

Šikanování je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně. Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoučelností agrese.

Co šikanování není?

Hranice, která odlišuje šikanování od škádlení nebo agrese, bývá někdy nezřetelná. U žáků se za šikanování nepovažuje **škádlení nebo agrese**, které nemá znaky šikanování.

Jedním z rozlišujících prvků je schopnost žáka škádlení opřevovat, bránit se mu, zastavit ho. Ve chvíli, kdy se žák škádlení nebo agresi neumí nebo nemůže bránit, cítí se bezradný a bezmocný, a přesto škádlení nebo agrese pokračuje, pak toto chování přerůstá v šikanu.

Většina obětí šikany a jejich svědků se snaží situaci udržet co nejdéle v tajnosti, bojí se někomu svěřit. Důsledkem může být podcenění závažnosti a rozsahu výskytu šikany nebo obtížné nalezení útočníků. Proto je v prevenci velmi důležité zaměřit se specificky na identifikaci rizikových znaků a signálů pro výskyt šikany.

Podoby šikany:

Přímá šikana může mít podobu fyzickou (např. bití, plivání, tahání za vlasy), verbální (např. vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, výhrůžky, násilné a manipulativní příkazy); nebo neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, zírání, používání zastrašujících nebo výhrůžných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, ničení/schovávání/kradení věcí nebo učebních pomůcek).

Nepřímá šikana je většinou nefyzická, nicméně v některých případech může být také třetí strana manipulována do situace, kdy má zapříčinit fyzické ublížení. Nefyzické formy nepřímé šikany pak mohou zahrnovat záměrnou ignoraci nebo izolování žáka nebo učitele rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování nebo nespravedlivého hodnocení (u učitele), ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepříjemné sexuální provokace.

Jednou z nejčastějších forem šikany je také elektronická šikana - **kyberšikana**. Kyberšikana bývá u dětí školního věku často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany.

Stadia šikany:

První stadium se v podstatě odehrává v jakékoli skupině. Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy jde o odmítání, nekomunikaci, pomluvy, intriky vůči některému, zpravidla neoblíbenému a nejméně vlivnému členu skupiny. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje. V **druhém stadiu** dochází ke stupňování manipulací, objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese a ostrakizovaný žák slouží pro odreagování napětí skupiny. **Třetí stadium** je už klíčové, kdy se vydělí jádro útočníků a systematicky začne šikanovat nejvhodnější oběti. Následně ale

dojde k bodu zlomu (**čtvrté stadium**), kdy se šikanování stane nepsaným zákonem a celá skupina se stává krutou. **V pátém stadiu** se šikanování stane skupinovým programem.

Základní postup v řešení šikany

Pro volbu způsobu šetření a řešení šikany je zásadní vyhodnocení závažnosti situace. Škola nejprve posoudí a odhadne závažnost šikany. Existuje zásadní rozdíl ve vyšetřování a řešení počátečních a pokročilých stadií šikany.

Počáteční šikana

Počáteční šikanu, tj. první, druhé a někdy i třetí stadium, kdy ještě nalezneme vhodné svědky a žáky ochotné spolupracovat na změně, a kdy ještě ubližování slabším není řízeno jádrem agresorů, zvládne škola sama. Řeší ji metodik školní prevence (případně výchovný poradce nebo školní speciální pedagog) ve spolupráci s třídním učitelem a ředitelem.

V případě potřeby se škola obrací na externí odborníky.

První pomoc při počáteční šikaně (Kolář 2011):

1. odhad závažnosti a formy šikany;
2. rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi;
3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory);
5. ochrana oběti;
6. předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směrování k metodě usmíření);
 - b) rozhovor s agresory (směrování k metodě vnějšího nátlaku);
7. realizace vhodné metody:
 - a) metoda usmíření;

b) metoda vnějšího nátlaku (výhovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);

8. třídní hodina:

a) efekt metody usmíření;

b) oznámení potrestání agresorů;

9. rozhovor s rodiči oběti;

10. třídní schůzka;

11. práce s celou třídou.

Pokročilá šikana

Při vyšetřování a řešení pokročilé šikany se škola obrátí na externí odborníky na šikany, kteří jsou vybaveni pro řešení třetího, ale i čtvrtého a pátého stadia (zejména z PPP, SVP).

Jeden typ pokročilé šikany – **výbuch skupinového násilí**, tzv. školní lynč, je výjimkou. Zde nelze čekat na odborníka, oběti hrozí těžké poškození zdraví, kromě toho později to již nelze vyšetřit.

Krizový scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně (Kolář 2011):

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

7. rozhovor s obětí a informátory;

8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků;
9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)

D. Náprava

11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Při řešení je kladen akcent na to, že žák, který je obětí šikany, není jejím viníkem a neměl by tedy být důsledky řešení znevýhodněn. Se samotným žákem se probere, co škola může udělat pro to, aby se zase cítil bezpečně. Po celou dobu řešení zajišťujeme ochranu informací a informátorů, jasně vyjadřujeme negativní postoj k násilí a ukazujeme, že je toto téma považováno za vážné. Součástí řešení je vždy nastavení ozdravných mechanismů pro všechny, kteří se šikany účastnili, a dále pro celou skupinu (třídu). Pro nápravu situace ve skupině pracujeme s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina). Pracujeme dále i s agresorem (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod.) i s obětí šikany. V případě potřeby škola doporučí zákonnému zástupci péči dítěte v pedagogicko-psychologické poradně, středisku výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Škola eviduje projevy šikany a dále reviduje preventivní postupy, bezpečnostní a krizové plány a nastaví taková opatření, aby bránila návratu rizikového chování.

Komunikace školy s rodiči

Dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, škola tuto skutečnost oznamuje zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona).

Škola nezve rodiče protagonistů šikany do školy, když ještě šikana není vyšetřena.

Rozhovor s rodiči oběti probíhá individuálně. U počáteční šikany, která se dá vyšetřit během jednoho nebo dvou dnů, obvykle proběhne až po jejím vyšetření. Rodiče jsou následně informováni o zjištěních a závěrech školy a domluví se na dalších opatřeních.

Ve všech případech jsou informováni rodiče, že se ve třídě vyskytla šikana a škola ji řešila.

U počáteční šikany zpravidla podá škola informaci na pravidelné schůzce, u pokročilé šikany se svolá schůzka mimořádná. Vždy je důležité, aby byl na schůzce přítomný školou pověřený a vyškolený pedagog pro prevenci a řešení šikany (případně i externí odborník).

Vyrozumění Policie ČR a OSPOD

Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, bývá to často u pokročilé šikany, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení. Jestliže má pedagog podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě, že rodiče odmítají spolupracovat se školou a opakovaně se odmítají zúčastňovat výchovných komisí, je škola povinna vyrozumět OSPOD.

2. Kyberšikana

Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočnicí. Povaha a provedení útoku pak určuje její závažnost.

Typy kyberšikany:

1. Přímá kyberšikana: útočník → oběť

2. Kyberšikana v zastoupení: útočník → třetí osoba → oběť

Kyberšikana bývá u dětí školního věku často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany. Je tedy důležité při řešení prověřit případné souvislosti s klasickou šikanou. Tedy pokud probíhá klasická šikana (př. nadávky, ponižování...), je nutné zjistit situaci oběti v kyberprostoru (mobil, profil, chat,...) a naopak.

Oběť klasické šikany se může stát agresorem v kyberšikaně.

Řešení kyberšikany vyžaduje kvalitní odhad situace (vyhodnocení, zda jde o kyberšikanu a zda je škola kompetentní ji řešit) a znalost zásad práce klasické šikany (dbát na posloupnost a načasování jednotlivých kroků řešení).

Chronologická posloupnost jednotlivých kroků řešení z pozice školy

Zajistíme ochranu oběti.

Kontaktujeme operátora mobilní sítě nebo zřizovatele www stránek, profilu... atd.

Zajistíme dostupné důkazy s podporou IT kolegy.

Jsou vyšetřeny všechny souvislosti se zjištěným incidentem. Zajistíme si podporu a pomoc externího pracovníka (IT expert, PPP, policie,....).

Informujeme rodiče oběti i rodiče kyberagresora. Postup a zásady sdělování informací jsou stejné jako u „klasické šikany“ (např. NE konfrontace oběti a agresora).

Rodiče jsou informováni o tom, koho mohou (je vhodné) kontaktovat (Policie ČR, OSPOD, PPP, právní zástupce atd.).

Některé případy kyberšikany nespádají do kompetence školy.

Při zapojení a následně celém prošetření případu trvá škola na konečném stanovisku všech zainteresovaných institucí (PČR...) a dalších subjektů (rodiče).

3. Návykové látky

Alkohol, tabák, marihuana, těkavé látky (ředidla, lepidla.....), pervitin, heroin, syntetické drogy.

Konzumace NL ve škole

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci NL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

Návyková látka je žákovi odebrána za přítomnosti další osoby a s použitím ochranných pomůcek a zajištěna, aby žák nemohl v konzumaci pokračovat. O události je sepsán stručný záznam s vyjádřením žáka. Tento záznam založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.

Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posuzuje, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

V případě, kdy je žák pod vlivem NL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci a Policii ČR, pokud ji nevolala již dříve.

Distribuce NL ve škole

- (1) Distribuce NL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
- (2) Přechovávání NL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přešůpek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin (provinění v případě nezletilého žáka) - ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.
- (3) Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NL, škola vždy o této skutečnosti vyrozumí místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
- (4) Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

Nález NL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nálezů ihned uvědomí vedení školy spolu s písemným záznamem
- (3) O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.
- (4) V případě časové překážky na straně Policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit

látku do obálky, napsat datum, čas a místo nálezu. Obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a svým podpisem a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

B. V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nálezu ihned uvědomí vedení školy.
- (3) O nálezu je sepsán stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezu a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce.
- (4) O nálezu vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (5) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají důvodné podezření, že **některý z žáků má NL u sebe**, postupují takto:

- (1) Jedná se o důvodné podezření ze spáchání trestného činu, resp. provinění v případě nezletilých osob, nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- (2) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce nezletilého žáka.
- (3) Žáka je do příjezdu Policie ČR izolovaný od ostatních žáků, ale zásadně pod dohledem. U žáka není v žádném případě prováděna osobní prohlídka nebo prohlídka jeho věcí.

4. Vandalismus

1. Podmínky zacházení se školním majetkem jsou zakotveny do školního řádu a to včetně sankcí, které škola použije v případě, že se někdo dopustí úmyslného ničení majetku. Náhrada škody není sankce, ale samozřejmost. Předpokladem je současně písemné stvrzení zákonnými zástupci žáka o seznámení se školním řádem.
2. Náhradu úmyslně způsobené škody je důsledně vymáhána po tom, kdo ji způsobil. U nezletilých potom po jejich zákonném zástupci.
3. Opakovaně s žáky a žákyněmi komunikujeme na téma ochrana majetku a zacházení s cizím majetkem.
4. Jestli žák nebo žákyně, kteří škodu způsobili, nejeví ochotu k její nápravě, případně je škoda takového rozsahu, že věc nelze svépomocně opravit, vyrozumí škola o tomto chování zákonné zástupce žáků a žákyní a dohodne s nimi způsob náhrady škody.
5. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu a ten, kdo ji způsobil není ochotný škodu nahradit, vyrozumí škola Policii ČR a oznamí podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
6. U škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák nebo žákyně, preferujeme tento způsob náhrady škody.
7. O způsobené škodě provedeme záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – co - kdy – kde – jak – proč – čím.....
8. Snažíme se vždy dobrat příčiny takového jednání a s ní následně pracovat.

V případě, že se práce s příčinou vymyká vašim možnostem nebo pro ni nemáme zákonné opodstatnění, hledáme na nás navazující instituci nebo organizaci, která s příčinou pracovat může a umí a zprostředkujete kontakt mezi ní a žákem nebo žákyní, kteří se vandalismu dopustili./ např. ped.- psych. poradna, stř. vých. péče/

Kdy hlásí škola skutečnost rodičům?

V případě, kdy způsobená škoda je nepatrná nebo malá (dle platného trestního zákoníku činí výše škody nikoliv nepatrné 5.000,- Kč), oznamuje škola rodičům tehdy, jestliže dítě věc poškodilo úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu. V případě škod většího rozsahu nebo

škod na majetku někoho třetího (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze atd.) oznamujeme rodičům vždy.

Kdy hlásí škola policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíme také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásí škola OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

5. Krádeže

Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho a to za účelem si ji ponechat, používat ji apod., aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován.

Postup

1. Každý, kdo se dopustí krádeže na školní půdě má možnost pohovořit si o svém jednání s ředitelem nebo ředitelkou školy.
2. Pečlivě se zabýváme příčinami. Některé jsou významně polehčující (dítě je ke krádeži donuceno někým jiným, z koho má strach). Někdy se může jednat i o formu kompulzivního chování, kterou je nutné řešit v rámci odborné péče.
3. S náhradou způsobené škody postupujeme jako u vandalismu. Preferujeme nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem – trváme na tom, aby zloděj věc vrátil přímo poškozenému, omluvil se a nabídnul za své chování nějakou kompenzaci.
4. Zákonné zástupce zloděje vyrozumíváme vždy až poté, kdy přesně známe příčiny, které dítě k takovému chování vedly a to zejména v případě menších dětí.

5. Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu, vyrozumíme Policii ČR a oznámíme podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy.
6. Každou nahlášenou krádeží se zabýváme a vyšetřujeme ji. Je to důležité poselství jak pro poškozeného, tak pro zloděje.
7. O krádeži a jejím šetření je proveden záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím.....

Kdy hlásí škola rodičům?

Rodičům poškozeného vždy ihned, rodičům zloděje rovněž vždy, nicméně předchází tomu dostačující zjištění příčin.

Kdy hlásí škola policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Jedná se o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci. Hlásíme také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci. **Důležité upozornění** - Škola a školské zařízení není orgán činný v trestním řízení, takže nemůže nic vyšetřovat. Pokusy o „vyšetřování“ ze strany školy, mohou nenapravitelně ovlivnit další vyšetřování Policie ČR.

Kdy hlásí škola OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

6. Sebepoškození

Postup:

- Posoudíme aktuální riziko závažného sebepoškození a v případě jeho přítomnosti odešleme dítě, event. i proti vůli rodičů, do spádového psychiatrického zařízení
- Kontaktujeme rodinu, následuje systematická dlouhodobá spolupráce s rodinou
- Využijeme služeb psychologa pedagogicko-psychologické poradny.
- Motivujeme dítě a rodinu k návštěvě specialisty – krizové centrum, psychologická/psychiatrická ambulance
- Stanovujeme jasně hranice a pravidla na půdě školy

Nevhodný postup:

- snaha okamžitě odstranit sebepoškozující chování
- sankce a ignorace

Možnosti a limity pedagoga:

Pedagog může v některých případech být nejdůležitějším dospělým motivujícím dítě ke změně, resp. vyhledání odborné pomoci. Na druhou stranu bez spolupráce s rodinou je jeho kompetence (ale i odpovědnost) limitovaná.

Poškozující se dítě/mladistvý představuje velkou zátěž na toleranci odpovědného dospělého a rizikový faktor vzniku burn-out syndromu a dalších psychických potíží – učitel zainteresovaný v problému poškozujícího se žáka potřebuje účinné metody prevence vyhoření, podporu nadřízeného a v ideálním případě supervizi u certifikovaného supervizora.

V jakém případě vyrozumí škola Policii ČR / OSPOD

- Ohlašovací povinnost se netýká přímo sebepoškození, ale doprovodných problémů často SP doprovázejících – šikany, sexuálního zneužívání, zanedbávání péče, týrání dítěte (syndrom CAN) atd.
- Povinnosti hlášení podléhá navádění dětí k sebepoškození/sebevraždě (skupina poškozujících se, kyberšikana).

V případě přímého rizika vážného zranění nebo smrti následkem sebepoškození je namíste okamžitá, i nedobrovolná *hospitalizace na psychiatrii* – při odmítání hospitalizace bývá nutná asistence Policie ČR.

7. Záškoláctví

Žáci jsou povinni:

- řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat
- dodržovat školní řád, jakož i další předpisy, s nimiž byli seznámeni
- plnit pokyny pedagogických pracovníků

Zákonní zástupci nezletilých žáků jsou povinni:

- zajistit, aby dítě docházelo řádně do školy nebo školského zařízení
- osobně se zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte na vyzvání ředitele školy nebo školského zařízení
- dokládat důvody nepřítomnosti dítěte ve vyučování v souladu se školním řádem
- informovat školu o skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání, jakož i jejich změnách

Záškoláctví

Záškoláctvím se rozumí taková neomluvená nepřítomnost žáka, a to i opakovaná, která je na základě analýzy jejích příčin způsobena zpravidla úmyslně žákem nebo osobami odpovědnými za jeho výchovu, která trvá obvykle po celý vyučovací den (případně určitou část vyučování, např. absence v odpoledních hodinách nebo jen v některých předmětech). Cílem záškoláka je vyhnout se nepřítomnosti ve vyučování jako takovém nebo v některých vyučovacích hodinách.

Záškoláctví nabývá řady podob a je možné v něm dále rozlišovat:

Záškoláctví pravé – žák se ve škole neukáže, ačkoli rodiče si myslí, že do školy šel.

Záškoláctví skryté – žák se ve škole neukáže, a to s vědomím rodičů. Tento jev může mít vícero příčin, od odmítavého postoje rodičů ke vzdělání či ke škole přes neschopnost rodiče prosadit vůči dítěti svou vůli nebo potřebu výpomoci dítěti v domácnosti až po případy, kdy děti úspěšně předstírají zdravotní komplikace. Vzhledem k tomu, že „skrytému záškolákovi“ rodiče omluvenky píší, vyžaduje odhalování tohoto nežádoucího jevu zvýšenou pozornost ze strany pedagogického personálu, který se neomezí pouze na přijetí omluvenky a dál věc neřeší (ačkoli žákovi bývá pravidelně nevolno např. v termínech písemných prací z matematiky).

Záškoláctví interní – žák do školy dorazí a během vyučování na určitý časový úsek (např. na hodinu tělesné výchovy) odejde. Tento jev bývá rovněž označován jako „útěky ze školy“.

Dále je možné záškoláctví vymezit podle toho, jak dítě k rozhodnutí neúčastnit se vyučování dospělo, na:

Záškoláctví impulzivní – dítě se rozhodne náhle, impulzivně. Neúčast na vyučování je bezprostřední reakcí dítěte na okamžitý podnět.

Záškoláctví plánované – zde se jedná o promyšlené, dopředu naplánované jednání, jehož prostřednictvím se dítě účelově vyhýbá situacím spojeným se školou (zkoušení, určitý předmět, kontakt s určitou osobou-neoblíbený učitel, jiná školní osoba, jiný žák).

Docházka žáků je ve škole sledována a evidována prostřednictvím učitelů. Třídní učitel je v každodenním kontaktu s žáky, v rámci něhož pozoruje jejich studijní pokroky, chování, nálady a reakce, jakož i změny k nimž může z různých příčin docházet. V případě, že třídní učitel zpozoruje u některého ze žáků potenciální problém, iniciuje kroky k preventivním opatřením. Třídní učitel by se měl také zabývat důvody absence žáka, tedy učinit rozbor, proč přestal chodit do školy nebo často chybí, proč selhává, případně proč se zhoršil jeho prospěch. Může se objevit souvislost s jevy jako např. šikana, užívání návykových látek, zhoršená situace v rodině apod.

Preventivní opatření

Záškoláctví spadá mezi výchovné problémy, je tedy nutno mu předcházet a bránit jeho vzniku. Tento jev škola včas odhalí, zejména potom třídní učitel dotyčného žáka. Škola je povinna ze zákona záškoláctví předcházet (§ 29 odst. 1 školského zákona). Prevenci věnuje škola náležitou pozornost a zajišťuje ji komplexně. Za koordinaci prevence odpovídá vedení školy, které spolupracuje s třídními učiteli, ostatními učiteli, školními metodiky prevence a výchovnými poradci i se školskými zařízeními, jakými jsou pedagogicko – psychologické poradny a speciálně pedagogická centra.

Žákům zajišťuje škola přátelské a stimulační prostředí pro výchovu a vzdělávání, jakož i pevně stanovuje pravidla, jejichž dodržování je po žácích vyžadováno.

Postup školy v případech záškoláctví – podmínky pro uvolňování žáka z vyučování a omlouvání neúčasti žáka ve vyučování stanoví školní řád. Školní docházku (omluvenou i neomluvenou nepřítomnost) žáků své třídy eviduje třídní učitel. Souhrnnou evidenci prokazatelně vede škola.

Pokud se problém nepodaří vyřešit na půdě školy a jedná se o vysokou závažnost konkrétního případu, předá škola věc jinému orgánu – obecní úřad, jiný orgán příslušný k projednání přestupku, Policie ČR, OSPOD. Škola prokáže, že využila všech prostředků k řešení problému, čímž napomůže nalezení vhodného řešení a dá tak přejímajícímu orgánu najevo, že využila všech svých možností.

Učitelé ve škole evidují nepřítomnost žáků, vyžadují doložení důvodu nepřítomnosti žáka na vyučování, komunikují s rodiči v rámci pravidelných schůzek i mimo ně.

Škola zajišťuje možné příčiny záškoláctví a jedná s rodiči o postupu k nastolení žádoucího stavu.

Situaci řeší třídní učitel spolu s metodikem prevence, výchovným poradcem a vedením školy. Poskytují svá stanoviska a navrhují další řešení.

Zhoršení epidemiologické situace (Covid 19)

Škola se řídí aktuálními dokumenty. Postup školy se odvíjí od nově vydaných opatření.

Škola postupuje vždy v souladu s nařízeními kompetentních orgánů a včas informuje žáky a rodičovskou veřejnost o všech krocích, které budou v souvislosti s aktuálním stavem výskytu choroby dodržovány. Ve škole je určen koordinátor nemoci koronavirus – paní Petra Zichová.

Platí tato obecná pravidla:

- pravidelná hygiena vnitřních prostor prováděná provozními zaměstnanci (uklízečkami) v prostorách budovy
- při vstupu do školy umístění prostředku pro dezinfekci rukou
- omezení vstupu návštěv do budovy a při jejich případném vstupu předběžná telefonická domluva o návštěvě a zápis do knihy hostů
- v případě nařízení – nošení roušek v určených prostorech budovy, případně v celé budově (žáci nosí v tašce náhradní roušku)
- dodržování důsledných hygienických pravidel pro žáky i zaměstnance školy – umývání rukou při vstupu do třídy a během celého procesu vyučování, dostatečné větrání ve třídách během vyučování i o přestávkách

- dostatečné odstupy žáků mezi sebou
- v případě nevolnosti žáka v době vyučování a možných projevech nemoci (kašel, rýma apod.)
 - změření teploty bezkontaktním teploměrem a umístění dítěte do izolace (určená místnost), kontaktování rodičů a následný odchod dítěte ze školy domů
- v případě projevů nemoci u dítěte v domácím prostředí – rodiče by měli dítě nechat v domácím léčení a neposílat je do školy mezi ostatní děti
- v případě nakažení nemocí koronavirus – rodiče jsou povinni škole nahlásit výskyt nemoci u žáka

Při výskytu dalších rizikových forem chování dětí a mládeže (v rámci metodiky – celkem 22) postupujeme v souladu s doporučeními Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve škole a školských zařízeních MŠMT ČR č.j.: 21 291/2010-28 od 1. 11. 2010 (přílohy upravované a revidované)

Zaměstnanci školy jsou také prostřednictvím stručného krizového plánu (ve sborovně školy) informováni o strategii prevence školy a postupu při vzniku krizových situací.